

S-7

Redactie:

J. W. A. VAN WELSE, *Viosplein-Zuid N°. 1*
*Weltevreden.*C. A. BACKER, *Buitenzorg.*

S. LEEFMANS, ”

Levend en Dood Materiaal:

C. A. BACKER, *Buitenzorg.*

Vaste Medewerkers:

Dr. J. C. KONINGSBERGER.

Dr. W. DOCTERS VAN LEEUWEN.

P. A. OUWENS.

A. J. KOENS.

J. SYBRANDI.

Dr. P. VAN OYE DE FONTENOY.

EDW. JACOBSON.

 Prijs per jaar f 8.50 — Leden der N. I. H. V. ontvangen het Tijdschrift gratis.

RIMBOELEVEN IN SUMATRA

(Slot).

Een half uur lang klimmen wij moeizaam langs de kale rug omhoog tot wij op een tweede wal van *Gleichenia* stuiten, die echter uit veel lagere planten bestaat en niet zo breed is als de eerste. Daarbovenuit zien wij in de mist een met dwergstruikjes bezette helling, die in een kale rotswand eindigt. Wij zijn nu boven de 3000 M.

Even wordt raad gehouden wat te doen. Daar ik, ten onrechte, in de mening verkeer, dat de hoogte van de Dëmpoe 3057 M. bedraagt, denk ik dus niet meer ver van de top verwijderd te zijn. Het begint nu echter te regenen en mijn begeleiders tonen weinig lust de tocht voort te zetten. Honger en dorst doen zich bij de enorme inspanning pijnlijk gevoelen. Gelukkig, dat ik een veldfles met water meegenomen heb, die wij broederlijk delen. De knagende honger trachten wij enigszins te stillen met het eetbare hart van *Gahnia javanica*. Dit gras komt op alle hoge bergtoppen voor en de nog niet ontvouwde binnenste delen van de plant zijn zeer smakelijk, als men niets anders te eten heeft. Ik kan het echter niet over mij verkrijgen om nu terug te keren; de Lorelei van de Dëmpoe heeft mij geheel in haar macht en met verlokken stem roept zij mij een onweerstaanbaar „Excelsior” toe.

Langi en Mat Getoep moeten even hun levensgeesten opwekken door een strootje op te steken, maar lang kunnen wij niet stilzitten in onze natte kleren. De tweede

Gleichenea-gordel is spoedig overwonnen, een smal paadje daar doorheen komt uit op een met *Rhododendron* begroeide helling. De grond is hier niet zo schraal en dien tengevolge zijn de boompjes dan ook weer iets hoger. De regen komt nu in stromen neer, zodat wij kletsnat tot op de huid worden. Een koude, snerpemde wind giert langs de berg-helling en doet ons bijna verstijven; het is alsof ik in een mantel van ijs gehuld ben en mijn handen zijn reeds zó verkleumd, dat ik nauweliks in staat ben het etui van mijn barometer te openen. Rillend en klappertandend stijgen wij langzaam verder, totdat wij op de 8 tot 10 M. hoge, loodrechte rotsmuur stuiten. Deze volgend komen wij ten slotte aan een plek, waarin door erosie en verwerking talrijke trapjes zijn uitgehold, waarlangs wij omhoog klauteren. Ik verwacht niet anders, dan boven aangekomen de kraterrand vòòr mij te hebben; doch als wij de kruin van de rots bereiken, strekt zich boven ons weer een begroeide helling uit, waarvan het einde door de dichte nevel niet te zien is. Ik begrijp er niets meer van; mijn barometer wijst toch reeds 3100 M. aan; het kan dus niet anders dan dat het instrument onbetrouwbaar is en een te grote hoogte aangeeft. Wie weet dus of boven deze helling niet weer nieuwe hellingen volgen en wij nog uren van de top af zijn? Wij hebben nu 5½ uur aanhoudend geklommen en mijn begeleiders dringen er sterk op aan terug te keren. In onze natte kleren zijn wij door de ijzige wind bijna verkleumd, wat zich reeds kenbaar begint te maken door de grote moeite, die ik heb om mijn gedachten bijeen te houden. Ook wijzen mijn lui er mij op, dat het hoog tijd is terug te keren, willen wij vòòr het invallen van de duisternis nog ons bivak bereiken. Hongerig en half verstijfd als we zijn zou het overnachten ergens in het bos zonder vuur of beschutting ons zeker noodlottig worden. Ik moet mijn begeleiders volkomen gelijk geven; een verder doorzetten zou onder deze omstandigheden meer dan roekeloos zijn; hoewel node, geef ik om half een het sein tot de retraite.

De vermeende miswijzing van mijn barometer zou later opgehelderd worden, toen ik in Disaster-camp teruggekeerd bij 't raadplegen van de kaart bemerkte, dat de Dëmpoe feitelijk 3157 M. is. Ik had mij dus 100 M. vergist en wij waren inderdaad slechts een 50 M. van de top af geweest. Ook konden wij enige dagen later, van af de voet van de berg, de loodrechte rotswand onderscheiden, die zich niet ver onder het hoogste punt uitstrekt. De teleurstelling was toen wel erg groot, dat wij, zò dicht bij ons doel, tot de terugtocht besloten hadden. Ik had er mij zeer op gespitst, op de Dëmpoe *Turdus (Merula) fimidus* te vinden. Deze lijster is tot nu toe slechts van enige hoge vulkaantoppen bekend, o.a. op Java van de Gedeh en Ardjoeno en op Sumatra van de Piek van Kërintji. Wij kunnen de vogels hier echter nergens ontdekken; misschien, dat zij aan de eigenlike kraterrand, een verblijfplaats waaraan zij de voorkeur schijnen te geven, toch ook voorkomen.

Alvorens de alpine zone te verlaten, worden de voornaamste daar groeiende planten verzameld. Het zijn de reeds vermelde *Rhododendron (retusum ?)*, *Vaccinium dempense*, *Gaultheria leucocarpa*, *Carex hypsophila*, *Dianella spec.* en *Ilex spec.* ¹⁾

Zeer verwonderd was ik hier twee planten niet aan te treffen, die op een gelijksoortige standplaats op de Piek van Kërintji zeer algemeen zijn; ik bedoel *Senecio sumatranus*, een gele composiet en *Anaphalis spec.*, een aan de Edelweiss verwante plant. Op genoemde Piek zijn daarmee gehele ruggen bedekt, die bij de inlanders de naam van *padang boenga* (bloemenweiden) dragen.

De afdaling levert verder geen bezwaren op en, dank zij de bloemen langs ons pad gestrooid, vinden wij met gemak de ingang van de tunnel terug.

1) De Heer Dr. J. SMITH was zo vriendelijk deze planten voorlopig voor mij te determineren.

Vlak onder de loodrechte rotswand zien wij een paar kleine, gele vogeltjes door de takken van de *Rhododendrons* huppelen. Hun piepende stemmetjes klinken treurig door de absolute stilte, die hier heerst. De diertjes zijn zo buitengewoon mak, dat ze op 1½ M. voor ons blijven zitten en ik daardoor niet in staat ben van mijn geweer gebruik te maken. Het zijn *Zosterops* (Brilvogeltjes), die slechts de hoogste bergtoppen bewonen. Wat verder omlaag slaagt Langi er echter in twee van deze vogeltjes op voldoende afstand te schieten. De schoten klinken dof en futloos door de ijle lucht, niet veel harder dan het ontkurken van een fles spuitwater.

Om 4 uur bereiken wij, hongerig en vermoeid, Verlaten Kamp, juist bij tijds, want een hevige bui stort kommen water over ons uit en als de duisternis begint in te vallen houdt de regen mij nog steeds onder mijn tent gevangen. Ik ben weer ten prooi aan dezelfde ellende als de vorige avond, alleen is het deze keer wat erger. Doordat ik geen tijd heb gehad mijn acetyleenlantaarn te vullen moet ik mij in het donker van mijn natte kleren ontdoen en daarna op de tast naar een blikje zoeken, om mijn honger te stillen. Niettegenstaande de doorgestane vermoeienissen kan ik toch geen oog dicht doen, de regen maakt op het gespannen tentzeil zulk een oorverdovend geratel, dat zelfs een dode de eeuwige rust daarbij niet te pakken gekregen zou hebben.

Nadat ik mijn leed in enige glazen suikerwater heb verdrongen, val ik eerst laat in de nacht in slaap met het vaste voornemen mij geen dag langer aan deze ellende bloot te stellen.

24 Aug. Langi, Mat Getoep en de mantri zullen nog een dag langer boven blijven, om de orchideeën van de gisteren door ons gemerkte bomen te halen. Ik zelf haast mij om alles in te pakken en naar Disaster- camp terug te keren.

26 Aug. Gisteren kwamen de lui van boven terug. In de klemmen werden in Verlaten Kamp nog een paar zeer zeldzame, zwarte bosratten gevangen, maar de strikken hadden niets opgeleverd.

Alles werd gisteren gepakt en de bestelde dragers zijn heden morgen aangekomen. Vaarwel „Ongelukskamp”, waar ik toch ook zo veel aangename uren heb beleefd, uren van heerlijk natuurgenoet, van intiem samenleven met mijn dierbare planten- en dierenwereld.

Mijn verder verblijf te Pasoemah Estate, mijn reis per vrachtauto over Lahat en Moeara Enim naar Palembang leverden niets op wat de lezer biezonder zal interesseren. Alleen wil ik nog vermelden, dat ik in de buurt van de onderneming nog een konijn ving; ook ditmaal weer was het dood, voordat het uit de strik verlost kon worden.

In Palembang kocht ik een aantal levende dieren, waaronder enige driekleurige eekhoorntjes, *Sciurus prevostii*, die met hun zwarte rug en staart, rode onderkant en helderwitte zijstrepen tot de fraaiste onder hun soortgenoten tellen.

Het levende konijn heeft alle vermoeienissen van de reis uitstekend doorstaan en verheugt zich nog steeds in de beste welstand.

Het slechte weer, dat ik op mijn reis trof, deed aan het verzamelen wel veel afbreuk, doch het bijeengebrachte is toch niet onbelangrijk, vooral als men in aanmerking neemt, dat de Kaba en Dëmpoe tot nu toe op zoölogies gebied nog terra incognita waren. Behalve uit een rijke insektenverzameling en verder wat reptielen, amphibien en vissen, bestond mijn buit uit 217 zoogdieren en 787 vogels.

Ik mag dus wel tevreden zijn met de behaalde resultaten en met het vele merkwaardige, dat ik weer gezien en beleefd heb. Al mocht ik ook veel tegenspoed ondervinden, het minder prettige vergeet men spoedig en de aangename herinneringen vormen een blijvend bezit, waarop men steeds met genoegen terug ziet.

Bandoeng, November 1916.

EDWARD JACOBSON.

EEN GIFTSLANG MET EEN GOEDE REPUTATIE.

Terecht worden slangen, welke tot de adders behooren, zeer gevreesd, en menig menschenleven is door hun beet verloren gegaan. Toch is er — tenminste voor zoover het Sumatra betreft — een enkele uitzondering, en dat is de bijzonder fraaie slang, welke door den Maleier ter Westkust met den geruststellenden naam van „Oelar tjantik manis” wordt aangeduid. (Tjantik = bevallig, manis = zoet) De wetenschappelijke naam is *Lachesis wagleri*. De inlanders zijn meestal niet bevreesd voor deze mooie slangen, (zie afbeelding in Ouwens „De voornaamste Giftslangen van Nederlandsch Oost-Indië” en bijgaande foto), en spelen er mede, als of ze in 't geheel geen giftanden zouden bezitten. Ik zag meermalen maleische kinderen een levende *Lachesis* als halsband bezigen. Ook de heer OUWENS deelde hieromtrent in zijn werk over giftslangen reeds bijzonderheden mede. Vele inlanders brengen deze slangen zelfs opzettelijk op hun erf, wat volgens hen geluk zou aanbrengen, en als men er een wenscht te koopen, vraagt de Maleier soms vrij hooge prijzen.

Omtrent het voedsel van *Lachesis wagleri* verkeerde men tot dusverre vrijwel in 't duister. Wel vindt men in de literatuur verhaald, dat deze slangen door vogeltjes gevoed zouden worden. Ook in BREHM vond ik deze bijzonderheid vermeld. Dit merkwaardig gedrag der vogels wordt door de Maleiers aan het fraaie uiterlijk dezer slang toegeschreven, vandaar ook den mooien naam „tjantik manis”.

De zaak boezemde mij belang in, dus kocht ik een paar dezer slangen en zette die op palmen, die in tonnen op mijn voorgalerij stonden, met de bedoeling, op deze wijze gewaar te worden, wat ze eten of waarmede zij eventueel door de vogeltjes gevoed worden. Echter, hoewel ik deze slangen gedurende 3 jaren dagelijks observeerde, is het mij nooit mogen gelukken hen te zien eten. Toch werden zij ruim 1 meter lang en vrij dik en zagen er steeds welgedaan en tevreden uit. Ze bleven bijna altijd op dezelfde plaats en lieten zich kalm in de hand nemen, zonder te bijten. De inlanders beweren, dat deze slang geheel onschuldig is en nooit bijt.

Thans bewoon ik sedert 12 jaren een ander huis te Padang met een groot erf, waarop veel geboomte. Ik kocht nog meer dezer slangen en zette er op elken boom een, toch is het mij jaren lang niet gelukt te zien, hoe en wat zij eten. Zij bleven soms wel een maand lang onbewegelijk op een tak zitten en alleen na zwaren regen of hevige winden bevond ik, dat zij zich, hetzij naar een anderen tak of naar een anderen boom, hadden verplaatst.

Op een ochtend zag ik, dat een slang, die sedert zij op mijn erf was geplaatst groot en dik geworden was, een kleintje had gekregen, dat ongeveer 10 cm. lang was en op den rug der moeder zat. Daar bleef het 4 dagen. Op den vijfden dag was het kleintje van de moeder weg; het zat op een anderen tak en nam niet de minste notitie